

ORTADOğU GÜNDEMİ

6-12 Temmuz 2020

2020

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye:

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK), 2014'ten beri Suriye'ye sınır ötesi uluslararası yardımların yapılmasına olanak sağlayan ve 10 Temmuz'da görev süresi dolacak olan mekanizmanın yenilenmesini oyladı. Almanya ve Belçika tarafından konseye sunulan karar tasarısı, Rusya ve Çin tarafından veto edildi. Rusya, BM Güvenlik Konseyinde Suriye ile ilgili alınan kararlarda 15'inci kez veto hakkını kullandı. BM İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA), Türkiye üzerinden 2 sınır kapısından ocak ayından beri 1613'ü Öncüpınar'dan olmak üzere Suriye'ye 8 bin 468 yardım konvoyu gönderdi.¹

Rusya ve Çin'in Suriye'ye BM yardımlarını ulaştırın mekanizmanın yenilenmesi kararını Güvenlik Konseyi'nde veto etmesinin ardından Rusya'nın verdiği öneri de reddedildi. Rusya'nın önerisinde Suriye'ye gidecek uluslararası yardımların hali hazırda kullanılan iki sınır kapısı yerine sadece bir sınır kapısından sağlanması ve buna ilişkin kararın 6 ay geçerli olmasını içeren tasarısı, BMGK'nın 15 üyesinden 9'unun kabul oyunu alamadığı için reddedildi. Rusya'nın önerisine sadece Çin, Vietnam ve Güney Afrika destek verdi. Tasarıya 7 üye karşı çıkarken 4 üye de çekimser kaldı.² Mekanizmanın görev süresinin dolmasının ardından ise BMGK, Rusya'nın veto baskısı nedeniyle Öncüpınar Sınır Kapısı'nın kapatılarak bölgeye 1 yıl boyunca tek bir sınır kapısından yardım ulaştırılmasına karar verdi.³ Yardımların sadece Cilvegözü karşısındaki Babülhava üzerinden yapılacak olmasına ise insani yardım kuruluşlarından yapılan açıklamalarda tek kapının yeterli olmayabileceği ve bölgedeki durumun daha da kötüye gidebileceği uyarısı yapıldı.

Brüksel'de toplanan Avrupa Parlamentosu Genel Kurulu, Türkiye'deki sığınmacıları desteklemek için yürütülen projelere 485 milyon euro ek kaynak sağlanmasını onayladı. Suriyeli sığınmacılara ev sahipliği yapan Türkiye, Ürdün ve Lübnan'a ilave destek sağlanmasına yönelik teklif oylamaya sunuldu. Söz konusu Avrupa Komisyonu teklifi 557 Evet, 72 Hayır ve 59 Çekimser oyla kabul edildi. Teklife göre, Türk Kızılayı ve BM Dünya Gıda Programı tarafından Türkiye'deki sığınmacılar için yürütülen Sosyal Uyum Yardımı programı kapsamında dağıtılan Kızılaykart'lara, Suriyeli ve diğer sığınmacı çocukların eğitimlerinin devamlılığını sağlamaya yönelik Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) programına toplam 485 milyon euro kaynak aktarılacak.⁴

• Suriye Rejimi:

İran devlet televizyonundan yapılan bir açıklamada, Suriye rejimi ile askeri bir antlaşmanın imzalandığı aktarıldı. İran Genelkurmay Başkanı Muhammed Bagheri, iki ülke arasındaki askeri işbirliğini geliştirmek için Suriye'nin hava savunma sistemlerini güçlendireceklerini ve ABD'nin baskılarına karşı ortak hareket etme kararlılıklarını pekiştireceklerini söyledi.⁵

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi, IŞİD'in Halep-Hama-Rakka üçgeninde IŞİD'in Suriye rejimi birliklerine saldırılarda bulunduğunu aktardı. Rus savaş uçaklarının da Suriye rejimini destekleyerek müdahil olduğu çarpışmalarda 20 Suriye rejim askeri ve 31 IŞİD militanının öldüğü dile getirildi.⁶

İtalyan polisi tarafından ele geçirilen tarım makineleri içinde kağıt silindirlere gizlenmiş en az 84 milyon amfetamin hapının Suriye rejimine bağlı kişiler tarafından paketlenip sevk edildiği ortaya çıktı. Sokak değeri 1 milyar Euro olan hapların önce IŞİD tarafından sevkiyatının yapıldığı düşünülüyordu fakat daha sonra yapılan araştırmalar neticesinde hapların IŞİD'in erişimi olmadığı Lazkiye'de üretildiği ve buradan sevk edildiği, Suriye rejimine ait olduğuna dair bulguların ele geçirildiği aktarıldı.⁷

Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW), Suriye rejimine tüm kimyasal silahların kullanılmasının durdurulmasına dair bir çağrıda bulundu. Ayrıca rejime, kimyasal silahların nerede üretildiği ve bulundurulduğu bilgileri de dahil olmak üzere kendisine ait tüm silahları beyan etmesi için 90 gün süre verildi.⁸

• Fırat'ın Doğusu:

SDG'nin sözde genel komutanı Mazlum Kobani ve ABD Merkez Kuvvetler (CENTCOM) Komutanı Orgeneral Kenneth F. McKenzie bir araya geldi. Kobani, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada görüşmede IŞİD ile mücadelenin ele alındığı belirtti ve bölgede kendilerine verilen desteklerden dolayı McKenzie' e teşekkür etti.⁹ Kobani, Rusya'nın Suriye Güçleri Komutanı General Alexander Chaiko ile de bir araya geldi. Görüşmeye ilişkin yapılan açıklamada, koordinasyon düzeyinin yükseltilmesi ve ortak çalışmalar konusunda anlaşıldığı ifadesi yer aldı.¹⁰

BM Terörle Mücadele Şefi Vladimir Vorontsov Suriye'nin kuzeydoğusundaki Hol ve Roj mülteci kamplarında kısa süre önce 700 kişinin gıda ve ilaç yetersizliği nedeniyle öldüğü haberini aldığını duyurdu. Vorontsov, kamplarda yaşanan ölümlerin kamp sakinleri arasında öfke uyandırdığını ifade etti.¹¹ Hol kampında hafta içerisinde gösteriler ve şiddet eylemleri patlak verdi. Kamp yönetiminden sorumlu YPG'ye bağlı Asayiş güçleri ise durumun kontrol altına alındığını iddia etti.¹²

ENKS Genel Sekreterliği, gündemdeki sorunları ve Kürt birliğini görüşmek için Kamışlı'da bir araya geldi. ENKS Başkanlık Konseyi Üyesi Feysel Yusuf toplantı sonrası yaptığı açıklamada, "2014 yılında gerçekleşen Duhok Anlaşması'nın şartları ikinci aşamanın temelini oluşturacak. Siyasi temsil, yönetim ve askeriye olmak üzere 3 nokta çok önemli. Şimdi her konuda yetkiye sahip bir kurula ihtiyaç var" dedi. ENKS'li yetkili, müzakerelerin tamamen yasal olarak yapılması gerektiğini ifade ederek, güvenlik ve savunma konusunun sadece bir tarafın elinde olmaması gerektiğini savundu.¹³

ENKS tarafından yapılan bir açıklamada Fırat'ın doğusundaki halkın ekonomik durumunun kötüye gittiğini ve bu durumdan PYD'nin sorumlu olduğunu belirtildi. Bölgeye yönelik insani yardımların arttırılması konusunda ise uluslararası devletlere çağırıda bulunuldu.¹⁴

• İdlib:

İdlib'de ilk koronavirüs vakası tespit edildi. Virüse yakalanan kişinin Cilvegözü Sınır Kapısına yakın Bab el Hava hastanesinde çalışan otuzlu yaşlardaki bir doktor olduğu aktarıldı.¹⁵

BM Suriye Soruşturma Komisyonu yayınladığı raporda Kasım 2019 ve Temmuz 2020 arasında Suriye rejimi ve Rusya'nın İdlib'de ve Halep'in batısında okullara, hastanelere ve pazarlara yaptığı saldırıların "savaş suçu" anlamına geldiğini belirtti.İncelenen 52 saldırının 47'sinin Suriye rejimi tarafından gerçekleştirildiğini iki saldırının ise Rus uçakları tarafından gerçekleştirildiğini düşündüklerini aktardı.Komisyon ayrıca HTŞ'yi görünür askeri hedef olmayan sivil alanlara saldırmakla suçladı.¹⁶

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset:

Musul'un IŞİD işgalinden kurtuluşunun üçüncü yıl dönümü dolayısıyla açıklamalarda bulunan Başbakan Kazımi, Iraklıların mezhepçiliği ve ayrımcılığı reddetmesinin Musul zaferinde önemli bir rol oynadığını kaydetti.¹⁷ Kazımi ayrıca yolsuzluk ve yıkıma karşı savaş verdiklerini ifade ederek Iraklıların ülkenin yeniden imarında ve yolsuzlukla mücadelede zafer kazanacağını söyledi.

Irak Başbakanlık Sözcüsü Ahmed Mulla Talal, ABD ile yapılacak stratejik diyalog görüşmelerinin bir sonraki ayağında Başbakan Kazımi'nin Vaşington'a gideceğini ve görüşmelerin liderler seviyesinde gerçekleşeceğini belirtti.¹⁸ Öte yandan ABD Merkez Kuvvetler Komutanı Orgeneral McKenzie, ABD'li bir gazeteye verdiği demecinde ABD güçlerinin Irak'tan çekilmesinin stratejik diyalog görüşmelerine değil, IŞİD'in ortadan kaldırılmasına bağlı olduğunu ifade etti.

Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin'in Alman mevkidaşı Heiko Maas ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdiği ve görüşmede Irak'ın hem Almanya'yla hem de Avrupa Birliği'yle ilişkilerinin masaya yatırdığı açıklandı.¹⁹

Irak Güçler Birliği İttifakı milletvekili ve aynı zamanda Meclis Yüksek Öğretim Komisyonu Başkanı Gayda Kembeş'in, iki hafta boyunca mücadele ettiği yeni tip koronavirüse yenik düşerek hayatını kaybettiği öğrenildi.²⁰

Irak ekki Başbakanı ve Vataniye İttifakı Başkanı İyad Allavi, sosyal medya hesabı üzerinden

yaptığı açıklamasında PKK'nin IKBY topraklarındaki varlığı sorununun acil bir şekilde çözülmesi gerektiğini vurgulayarak bu bölgelerde başkalarına zarar verilmesinin kabul edilemeyeceğini belirtti.²¹

• Güvenlik:

Iraklı Siyaset ve Güvenlik Uzmanı Hişam el-Haşimi'nin, Bağdat'taki evinin önünde uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybettiği ifade edildi.²² Saldırıyı şu ana kadar herhangi bir kişi veya grup üstlenmezken, Gazeteci Maan Habib, sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı paylaşımında Haşimi'nin Hizbullah Tugayları tarafından öldürüldüğünü öne sürdü. Suikastı sert bir dille kınayan ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, Haşimi'nin hayatı boyunca kendisini Irak için adanmış olduğunu vurguladı.²³ Haşimi'nin evine taziye ziyaretinde bulunan Başbakan Kazımi de Haşimi'nin katillerinin yakalanarak yargı önüne çıkartılacağını belirtti.²⁴ Haşimi'nin katillerinin yakalanmasının devletin bir görevi olduğunun altını çizen Kazımi, Iraklıların Haşimi'yle gurur duyduğunu sözleri arasına ekledi. Sadr Hareketi Lideri Mukteda Sadr da Haşimi suikastının cezasız kalmaması gerektiğini belirterek Irak'ın barışa ihtiyacı olduğunu ifade etti.²⁵ Öte yandan Irak yargısı ülkedeki suikast eylemlerinin incelenmesine yönelik özel bir araştırma komisyonu kurulduğunu duyurdu.²⁶

Siyaset ve Güvenlik Uzmanı Haşimi'nin suikast sonucu öldürülmesinin ardından İçişleri Bakanlığı'ndan yapılan yazılı açıklamaya göre Başbakan Kazımi, Irak Federal Polis 1. Tümen Komutanı Muhammed Kasım'ı görevinden azletti.²⁷ Kasım'ın görevinden alınmasına ilişkin bir açıklama yapılmazken, bazı kaynaklar kararın Haşimi'ye yapılan suikastle ilgili olduğunu kaydetti.

ABD ordusuna ait askeri araç ve mühimmat taşıyan üç tırın, Divaniye'de kimliği belirsiz kişilerce ateşe verildiği öne sürüldü.²⁸ Tırların ABD'nin Bağdat Büyükelçiliğine lojistik destek taşıdığı kaydedilirken, olayın ardından ABD Hava Kuvvetlerine bağlı helikopterlerin bölgede keşif uçuşu yaptığı ifade edildi.

Irak Ortak Operasyonlar Komutanlığı Sözcüsü Tümgeneral Yahya Resul, Terörle Mücadele Kurumu'nun IŞİD'e karşı Bağdat, Kerkük ve Diyala'yı kapsayan bölgede bir nokta operasyonu gerçekleştirdiğini ve örgüte mensup dört teröristin ele geçirildiğini açıkladı.²⁹ Öte yandan Diyala vilayetinde yürütülen IŞİD'e yönelik operasyon esnasında Haşdi Şaabi Türkmen gücüne yapılan bombalı saldırı sonucu üç kişinin öldüğü, üç kişinin de yaralandığı bildirildi.³⁰

Irak güvenlik güçleri, Diyala vilayetinin İran sınırına yakın kırsal bölgelerinde terör örgütü IŞİD'e karşı yeni bir operasyon başlatıldığını duyurdu.³¹ Operasyonun hedefi İran sınırına yakın IŞİD kalıntılarının temizlenmesi olarak duyurulurken, operasyona IKBY güvenlik güçlerine bağlı Peşmerge kuvvetlerinin yanı sıra Uluslararası Koalisyon güçlerinin de eşlik edeceği belirtildi.

• Ekonomi:

Irak Bakanlar Kurulu kararınca COVID-19 salgınıyla mücadele için kurulan beş geçici hastanenin gerekli malzemeleri tedarik edebilmesi Irak Maliye Bakanlığı'na Alman Kalkınma Bankası'yla 15 milyon Avro tutarında bir anlaşma imzalama yetkisi verildiği kaydedildi.³²

Bakanlar Kurulu toplantısının ardından Irak'ta faaliyet gösteren telekomünikasyon şirketlerinin lisanslarının beş yıl daha uzatılmasına karar verildiği açıklandı.³³ Kabine toplantısında ayrıca yeni hükümetin 2021 yılının ilk aylarında 4G teknolojisi altyapısını kurmayı vaat ettiği ifade edildi.

• Sosyal Hayat:

Irak'ta geçen hafta 24 saat içerisinde 2 bin 743 kişinin COVID-19 testinin pozitif sonuçlanmasıyla koronavirüs salgınının başlangıcından bu yana ülkede bir gün içerisinde tespit edilen en fazla koronavirüs vaka sayısına ulaşıldı.³⁴ Böylece Irak Sağlık Bakanlığı'ndan paylaşılan son verilerin ışığında ülkede tespit edilen toplam koronavirüs vaka sayısı 75 bine yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden insan sayısının üç bini aştı.

Irak Sağlık ve Güvenlik Yüksek Komitesi, yurtdışına yönelik havayolu seferlerinin koşullu olarak yeniden başlaması kararı aldığını açıkladı.³⁵ Karara göre yurtdışına seyahat edecek Irak vatandaşlarının ülkeye geri dönmek istediği takdirde koronavirüs testi yaptırmasının zorunlu olacağı ve iki hafta boyunca kendini izole etmesi gerekeceği bildirildi.³⁶

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ**• Siyaset:**

Peşmerge ve Irak merkezi hükümetine bağlı güvenlik güçlerinin, Irak'taki tartışmalı bölgelerde Ortak Koordinasyon Merkezi kurulması noktasında anlaşıldığıının kamuoyuna paylaşılmasının ardından Ortak Operasyonlar Komutanlığı'ndan konuya ilişkin yeni bir açıklama yapıldı. Açıklamada, peşmergenin Kerkük'e dönmesi noktasında kamuoyunda yankı bulduğu şeklinde bir karar olmadığı, iki tarafın yalnızca teröre karşı mücadelede koordinasyonu arttırmak için görüşmeler yapmakta olduğu bildirildi.³⁷

Irak Ortak Operasyonlar Merkezi'nden yapılan açıklamaya rağmen, peşmergenin tekrar Kerkük'e dönüşü hususu Irak'ın gündeminden düşmedi. Konunun gündeme taşınmasının ardından özellikle Kerkük'teki Türkmen ve Arap siyaset peşmergenin Kerkük'e dönüş olasılığına karşı açıklamalarda bulundu. Irak Parlamentosu'nda bulunan Kerkük'ün Türkmen ve Arap milletvekilleri ortak bir yazılı açıklama yayınlarak, Başbakan Mustafa Kazımî'nin Peşmergenin Kerkük'e dönüşü kapsamında ortaya koyduğu girişimlerin yasal bir tarafının

bulunmadığını ve özellikle toplumsal huzurun sağlanabilmesi noktasında bu tür girişimlerin bölgenin istikrarına tehlike yarattığı belirtildi.³⁸

Türkmen Milliyetçi Hareketi'nden yapılan açıklamada ise, Kerkük'te alınacak kararların bölge halkının tümünün katılımıyla alınmadığı takdirde bir fayda sağlamayacağı, Kazımi'nin Kerkük noktasında attığı adımların Kerkük için kötü sonuçlar doğurabileceği vurgulandı. Kerkük'teki çözümün Başbakan'a bağlı Kerkük Ortak Operasyonlar Komutanlığı'nın kurulması ve kurulan Komutanlıkta tüm etnik unsurların yüzde 32 esasına göre eşit bir şekilde temsil edilmesi ile sağlanabileceği aktarıldı.³⁹

Irak Başbakanı Mustafa Kazımi, eski Türkmen Milletvekili Hasan Beyatlı'yı Devlet Bakanlığı görevine aday gösterdi. Başbakan, aday gösterilen Türkmen ismin oylanması için meclise oturum düzenleme çağrısında bulundu. Karar sonrası açıklamada bulunan Irak Türkmen Cephesi Başkanı ve Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, atamanın Türkmenlerin kabinede temsili anlamında olumlu bir gelişme olduğunu ile getirdi.⁴⁰

ITC Kerkük Milletvekilleri Erşat Salihi ve Ahmet Haydar, Birleşmiş Milletler Irak Yardım Misyonu (UNAMI) Başkanı Jeanine Hennis-Plasschaert ile Bağdat'ta bir görüşme gerçekleştirdi. Kerkük Arap Koalisyonu Milletvekili Halid Allavi'nin de katıldığı görüşmede özellikle Kerkük'teki mevcut durum masaya yatırılırken, Kerkük'ün tüm etnik unsurların hakları gözetilerek ortak bir anlayış çerçevesinde yönetiminin sağlanması gerektiği belirtildi. Salihi görüşmede, Kerküklü Türkmen ve Arapların rızası olmadan atılacak her türlü adıma karşı duracaklarını bildirirken, Birleşmiş Milletlerin de Kerkük'ün istikrarı noktasında ortak uzlaşya varılması için önemli bir rolünün bulunduğunu dile getirdi.⁴¹

• Güvenlik:

Irak'ın kuzeyindeki terör örgütü IŞİD varlığının ortadan kaldırılmasına yönelik başlatılan 'Irak'ın Kahramanları' olarak adlandırılan operasyonun dördüncü aşamasının Diyala merkezli başlatıldığı açıklandı. Diyala Valisi Mütenne el-Timimi, Başbakan Mustafa Kazımi'nin Irak-İran arasındaki Mendili sınır kapısını ziyaret ettiğini ve ziyareti esnasında bölgedeki güvenlik sorunu ile sınır kapısından yapılan yolsuzlukla mücadele edileceğini vurguladığını aktardı. Ayrıca el-Timimi, merkezi hükümet ile Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) arasındaki tartışmalı bölgelerde, bilhassa Diyala vilayetindeki ortak güvenlik tehdidinin yakın zamanda çözüleceğini belirtti.⁴²

Irak'ta terör örgütü IŞİD'e yönelik gerçekleştirilen operasyon sırasında Haşdi Şaabi Türkmen gücüne yapılan bombalı saldırıda 3 kişi öldü, 3 kişi de yaralandı.⁴³ Haşdi Şaabi 16. Tugay Türkmen Gücü Komutanı Ebu Tair, Diyala vilayetine bağlı Deli Abbas bölgesinde IŞİD militanları tarafından daha önce yola yerleştirilen bombanın operasyona katılan Haşdi Şabi

16.Tugay Türkmen Gücüne ait araçların geçişi sırasında uzaktan kumandayla patlatıldığını açıkladı. Tair ayrıca, Diyala ve özellikle İran sınırındaki kırsal bölgede istikrar ve güvenliğin sağlanması için başlatılan operasyonun üç gün süreceğini aktardı.

• Sağlık & Sosyal Hayat:

Irak Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Kerkük'teki güncel Koronavirüs tablosuna göre vaka sayısının 2317'ye yükseldiği, toplam 119 kişinin hayatını kaybettiği ve iyileşenlerin ise 1032 olduğu belirtildi.⁴⁴ Diğer yandan Kerkük Kriz Masasından yapılan açıklamaya göre Kerkük'te perşembe, cuma ve cumartesi günleri tam gün sokağa çıkma yasağının uygulanacağı bildirildi.

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset:

KDP'nin KYB ve Goran Hareketi ile IKBY 9. Kabinesini oluşturmasının üzerinden bir yıl geçmiş olmasına rağmen özellikle koronavirüs salgını, petrol fiyatlarının düşmesi ve merkezi hükümetle yaşanan anlaşmazlıklar gibi ekonomik ve siyasi sıkıntıların IKBY hükümetini zor durumda bıraktığı öne sürülmektedir. Özellikle kamu çalışanları maaşlarının ödenmesinin gecikmesi ve KDP ile KYB arasındaki gerilimlerin Başbakan Mesrur Barzani hükümetine zarar verdiği ifade edilmektedir.⁴⁵

• Ekonomi:

Irak Parlamentosu Enerji ve Petrol Komisyonu Üyesi Galib Muhammed, petrol fiyatlarının yeniden yükselmesi nedeniyle Bağdat ile Erbil arasında yeni bir mali anlaşma imzalanması ihtimalinin arttığını belirtti.⁴⁶ Nitekim IKBY Başkanı Neçirvan Barzani konuya ilişkin yaptığı açıklamada Erbil'in Bağdat'la anlaşmaya hazır olduğunu vurgulamaktadır.⁴⁷ Bu doğrultuda bu hafta da Erbil'den bir heyetin Bağdat'ı ziyaret etmesi beklenmektedir. Ancak merkezi hükümetle yapılacak yeni bir mali anlaşma ihtimaline rağmen IKBY Meclisi'nde onaylanan Ekonomik Reform Yasası kapsamında bölgedeki memur maaşlarında yüzde 21'e kadar kesintiye gidilmesi öngörülmektedir.⁴⁸

• Güvenlik:

IKBY Peşmerge Bakanlığı ile Irak Savunma Bakanlığı arasında yapılan yeni anlaşma uyarınca peşmerge güçlerinin Sincar'dan Hanekin'e kadar konuşlandırılması öngörülmektedir. Anlaşmayla birlikte Erbil ile Bağdat arasında kalan tartışmalı bölgelerdeki güvenlik zafiyetlerinin önlenmesi amaçlandığı belirtilmektedir.⁴⁹

• Sosyal Hayat:

IKBY’de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs vaka sayısı 8937’ye yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 305’e, virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısı ise 3211’e ulaştı.⁵⁰

IKBY’de koronavirüs vakaları hızla artarken Kadiri Tarikatı Şeyhi Muhammed Abdulkerim Kesnezani’nin cenazesi dolayısıyla tarikata mensup iki bin kişinin İran’dan Süleymaniye’ye kontrolsüz biçimde giriş yapması tartışmalara sebep oldu.⁵¹ Özellikle sosyal medyada yankı bulan konuyla ilgili bir açıklama paylaşan IKBY Sağlık Bakanlığı, cenazeye katılan herkesin kendini iki hafta boyunca izole etmesi gerektiğini vurgularken, uzmanlar cenazeye katılanların sağlık kontrolü yapılmadan IKBY’ye girmesinin koronavirüs vaka sayısını arttırabileceğinden endişe etmektedir.⁵²

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan:

Hafta içinde İngiltere, özellikle ülkesi Suudi Arabistan ve Muhammed bin Selman hakkında görüşleri Washington Post gazetesinde yayınlanan Cemal Kaşıkçı’nın öldürülmesindeki rolleri sebebiyle aralarında Veliht Prens Muhammed Bin Selman’ın danışmanı Abdullah el-Kahtani’nin de yer aldığı 20 Suudi Arabistan vatandaşını yaptırım listesine aldı. Suudi gazeteci Cemal Kaşıkçı’yı 2018 yılında öldürmekle suçlanan 20 kişi İstanbul’da yargılanmıştı.⁵³

Suudi Arabistan makamlarınca, Veliht Prens Muhammed bin Salman’ın 2017 yılında gerçekleştirdiği saray darbesi sonrası ülkeden kaçan ve Kanada’ya sığınan 61 yaşındaki eski İstihbarat Subayı Saad el-Cebri’nin iadesi için baskı yapıldığı ifade edildi. el-Cebri’nin kendilerine verilmesini 2018 yılında Kanada’ya heyet göndermek suretiyle talep eden Suudi Arabistan çabaları sonuçsuz kalınca, 2019 yılında Kanada ile arasında suçluların iadesi anlaşması bulunmamasına rağmen Aljabri’nin resmen iadesini istemişti.⁵⁴

Suudi Arabistan’ın eski Veliht Prensi Muhammed Bin Nayif’e, Veliht Prens Muhammed bin Salman’ın başkanlığındaki Yolsuzlukla Mücadele Komitesi tarafından 15 milyar dolar talep edildiği ifade edildi.⁵⁵ Söz konusu prens, mart ayında yolsuzlukla mücadele suçlamaları nedeniyle tutuklanan üst düzey kraliyet ailesi mensupları arasında yer alıyordu. Muhammed bin Selman’ın kampanyalar aracılığıyla krallık içindeki rakipleri hedef aldığı yönündeki suçlamalar devam ediyor.

Son olarak, geçen yıl Yemen’deki iç savaşta kullanıldığı için Suudi Arabistan’a silah satışını yasaklayan İngiltere, bu hafta içi yaptığı bir açıklamayla silah satışının yeniden başlayacağını duyurdu.⁵⁶ Uluslararası Af Örgütü, İngiltere’nin Yemen’de sivilleri öldürmeye yönelik saldırılar

düzenleyen Suudi Arabistan'a silah satışına devam etme kararına tepki gösterdi ve söz konusu karar ile "uluslararası hukukun hiçe sayıldığı" açıklamasında bulundu.⁵⁷ İngiltere Savunma Bakanı Ben Wallace ise İngiltere'nin Riyad hükümeti ile savunma ilişkilerini ilerletmek istediğini söyledi.⁵⁸

• Birleşik Arap Emirlikleri:

Twitter tarafından, Ortadoğu'ya ilişkin meseleler hakkında "uzman" adı altında paylaşım yapan BAE destekli hesaplar kapatıldı. Twitter'ın erişime kapattığı 19 hesapta kullanılan isimlerin, geçen yıl 46 farklı yayın organında 90'dan fazla makale yayımladığı; ancak bu kişilerin "gerçek" insanlar olmadığı ortaya çıktı.⁵⁹ Söz konusu hesaplardan Türkiye ve Katar'ın aleyhine paylaşımlar yapılmıştı.

Hafta içinde yayımlanan bir habere göre, ABD Başkanı Donald Trump tarafından kabinesindeki üst düzey isimlerden Körfez krizinin nasıl çözüme kavuşturulacağı hakkında bir taslak hazırlamaları istendi. Suudi Arabistan, Katar, BAE ve ABD'li yetkililerin bahsi geçen taslak üzerinde görüştükleri ifade edilirken, anlaşmanın son anda BAE tarafından engellendiği belirtildi.⁶⁰

• Katar:

Birleşmiş Milletler (BM) 75. Genel Kurul Başkanlığı'na seçilen eski Avrupa Birliği Bakanı ve Baş müzakereci Volkan Bozkır, Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed el-Sani ile görüştü. Başkent Doha'da gerçekleşen görüşmede ise bölgesel ve uluslararası konular ele alındı.⁶¹

Hafta içinde Katar Dışişleri Bakanı Muhammed bin Abdurrahman el-Sani, video konferans yöntemiyle katıldığı Libya, Yemen ve Suriye'deki krizleri görüşmek üzere bakanlar düzeyinde toplanan 9. Çin-Arap İşbirliği Forumu'nda Ortadoğu'da barış sürecinin sekteye uğramasının nedeninin İsrail'in uluslararası normları ve sözleşmeler, gözardı etmesi olduğunu belirtti. El-Sani Filistin meselesinin her zaman Çin ile Arap dünyasının ortak gündeminin başında geldiğinin altını çizdi.⁶² Ayrıca BM Güvenlik Konseyi'nde video konferans yöntemiyle gerçekleştirilen Libya konulu oturuma da katılan Bakan el-Sani, yaptığı konuşmada, "Libya krizinin tek çözüm yolunun meşru hükümeti desteklemek ve Suheyrat Anlaşması, BMGK kararları ile Berlin Konferansı'nın sonuçlarını uygulamak olduğu netleşmiştir" ifadelerine yer verdi.⁶³

Son olarak, Alman Yakın ve Ortadoğu Birliği (Nah- und MittelOst-Verein – NUMOV) ile röportaj yapan Katar'ın Almanya Büyükelçisi Muhammed Jaham el-Kuwari, Almanya'daki Katar yatırımlarının yaklaşık 25 milyar avro civarında olduğunu ifade etti.⁶⁴

• Kuveyt:

Toplam koronavirüs vaka sayısının 52,840'a, hayatını kaybedenlerinin sayısının ise 382'ye ulaştığı belirtildi.⁶⁵ İyileşenlerin sayısının 46,610'a yükseldiği açıklandı.⁶⁶

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır Al-Muhammed Al-Sabah liderliğindeki heyet ile Ürdün arasında video konferans gerçekleştirildi. İsrail'in Filistin topraklarını ilhak etmesiyle ilgili olan görüşmede Kuveyt'in barış içinde adil bir çözümü savunduğu belirtildi. BM kararlarına göre iki devletli çözümü desteklediklerini de yinelediler.⁶⁷ Ayrıca Al-Sabah Tunus, Bangladeş, Belçika, Nijerya ve Hindistan büyükelçileri ile de ayrı ayrı görüşme gerçekleştirdi.⁶⁸ Dışişleri Bakanı, Çim ile ticari ilişkilerini ve ortaklıklarını geliştirme konusunda kararlı olduklarını belirtti. Arap-Çin İşbirliği Forum'unda konuşan Al-Sabah, Arap devletleri ve Çin arasındaki stratejik bağlara değindi. Forum'da yeni ticari tekliflerin yapılmasının yanı sıra bölgesel ve uluslararası gelişmelerde tartışılmıştır. Çin'in Kuveyt'in en büyük ticaret ortaklarından biri olduğu, ticaret hacminin 18.7 milyar dolar olduğuna değinildi. Kuveyt'in Vizyon 2035 projesi için Çin'in Bir Kuşak Bir Yol girişiminin önemli olduğu da belirtildi. Ekonomik, ticari ve teknolojik meselelerde işbirliğine devam ederken Arap ülkeleri Çin'in iç işlerine karışmayacağına dair garanti verdi.⁶⁹

Ekonomilerini geliştirmek için İtalya ile işbirliğine gidilebileceği ve özel sektör alanında İtalya'nın Kuveyt'te yatırım yapabileceğine dair açıklamalarda bulunuldu. İtalyan şirketlerin yenilebilir enerji alanında yatırımlar yapabilecekleri belirtildi.⁷⁰

Kuveyt'in Türkiye Büyükelçisi Ghassan Al-Zawawi, İslam İşbirliği Teşkilatı tarihsel araştırmalar merkezinden "Osmanlı Belgelerinde Kuveyt" adlı kitabın kopyasını aldı. Kitabın Kuveyt Emiri Şeyh Sabah Al-Ahmed Al-Jaber Al-Sabah için bir hediye olduğu belirtildi. Kitabın 1850-1900 yılları arasını kapsadığı açıklandı.⁷¹

• Umman:

Toplam koranavirüs vaka sayısının 56,015'e, hayatını kaybedenlerin sayısının 257'ye yükseldiği açıklandı. 36,098 hastanın ise sağlıklarına kavuştuğu belirtildi.⁷²

Numbeo adlı küresel veritabanı merkezinin açıkladığı rapora göre dünyadaki en güvenli ülkeler arasında Umman beşinci sırada yer aldı. İlk dördü ise Katar, Tayvan, BAE ve Gürcistan oluşturmaktadır.⁷³

Son olarak, Umman Müftüsü Ahmed bin Hamed el-Halili, Ayasofya'nın cami olarak ibadete açılmasına ilişkin Twitter hesabı üzerinden yaptığı açıklamada, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Türk halkını tebrik etti.⁷⁴

• Bahreyn:

Bahreyn'de İnan merkezli bankaların da içinde bulunduğu para aklama davasında önemli bir gelişme yaşandı. Bahreyn Ceza Mahkemesi para aklama suçuna karışan bir Bahreyn bankasında çalışan 5 kişi ile 3 İnan merkezli bankaya ceza verdi. Buna göre Bahreyn's Future Bank'te çalışan 5 kişiyi 5'er yıl hapis cezasına çarptıran mahkeme kişi başı 2.65 milyon dolarlık para cezası da verdi. Aynı para cezası 3 İnan merkezli bankaya da uygulandı.⁷⁵ Öte yandan, Bahreyn İç İşleri Bakanı ABD'nin Bahreyn temsilcisi ile görüşerek terörle mücadele kapsamında bir mutabakat metni imzaladı.⁷⁶ Yine Bahreyn ile ABD arasında her iki ülkenin vatandaşlarına verilen turist vizelerinin süresinin 5 yıldan 10 yıla çıkarılması konusunda da anlaşma sağlandı.⁷⁷

Bu hafta aynı zamanda Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) Şarika Emirliği'nin yönetici ailesinden Şeyh Ahmed bin Sultan Al Qasimi Londra'da vefat etmişti. Bu vefat üzerine Bahreyn veliaht prensi Selman bin Hamad El Halife⁷⁸ ve Başbakan Prens Halife bin Salman el Halife⁷⁹ BAE Devlet Başkanı Şeyh Halife bin Zayid el-Nahyan'a başsağlığı dileklerinde bulundular. Öte yandan Bahreyn Kralı Hamad bin İsa el-Halife, Suudi Prens Halid bin Suud bin Abdülaziz el Suud'un ölümünden dolayı Suudi Arabistan Kralı Selman'a taziye dileklerinde bulundu.⁸⁰

• Yemen:

Hafta içinde İngiltere'nin Suudi Arabistan'a yeniden silah satmaya başlayacağını duyurmasının ardından, İngiltere'de Yemen'deki faaliyetleri nedeniyle Suudi Arabistan ve BAE'yi, aynı zamanda bu ülkelere silah satışı yapan Avrupa Birliği (AB) ülkeleri ve İngiltere'yi hedef alan protestolar düzenlendi.⁸¹ Öte yandan ABD Dış İşleri Bakanı Mike Pompeo da bir açıklama yaparak ABD güçlerinin Yemen'deki Husi milislere ulaştırılmak üzere gönderilen İnan silahlarına el koyduklarını bildirdi.⁸² Bunun üzerine İnan Dış İşleri Bakanlığı Sözcüsü Abbas Musevi Pompeo'nun bu iddiasını yalanlayan bir açıklamada bulundu.⁸³ Diğer taraftan Husiler ABD merkezli bir yardım örgütünün Yemen'e silah sevk ettiklerine dair bulgular tespit ettiklerini duyurdu.⁸⁴

BM Mülteciler Yüksek Komiserliği yaşanan iç savaş yüzünden Yemen nüfusunun %13'ünün yerinden edildiği bilgisini paylaştı.⁸⁵ İç savaşın yanı sıra koronavirüs de ülkeyi derinden etkilemeye devam ediyor. BM İnsani İşler Koordinasyon Ofisi Yemen'deki koronavirüs vakalarının %76'sının erkek olduğunu açıkladı.⁸⁶ İşçi dövizlerinin önemli bir gelir kalemi olduğu Yemen'de salgının ekonomik etkileri sebebiyle bu alanda da büyük bir kayıp yaşanmaktadır. Oxfam tarafından yayınlanan raporda 2020'nin ilk dört ayı içerisinde Yemen'e gönderilen işçi dövizlerinde %80 oranında bir düşüş yaşandığı ifade edildi.⁸⁷ Dış yardımlarla

ayakta kalmaya alışan Yemen’de, Dünya Bankası da koronavirüs ile mücadele kapsamında 50 milyon dolarlık bir yardımda bulunacağını açıkladı.⁸⁸ Son verilere göre vaka sayısı 1.389 iken, 365 kişi de hayatını kaybetti. İyileşenlerin sayısı 642 olarak açıklandı.⁸⁹

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Libya:

ABD’nin Trablus Bykelliği, ülkenin doğusundaki gayrimeşru silahlı glerin lideri Halife Hafter tarafından petrol üretiminin durdurulacağına yönelik yapılan açıklamalardan “rahatsızlık duyduğunu” açıkladı.⁹⁰ Halife Hafter sözcüsü Mismari’nin kabileler adına yaptığını iddia ettiği açıklamaya göre, söz konusu kabilelerin şartları karşılanmadan lkeadaki petrol üretim kesintisinin devam edeceği belirtildi. Libya’da elde edilen petrol gelirlerinin nc bir lkeadaki banka hesabında toplanması ve buradan dağıtılmasının şart koşulduğu açıklamada, gelirlerin eşit dağıtılacağı bir düzen kurulmasının yanı sıra Libya Merkez Bankasının denetime girmesi talep edildi.⁹¹ Libya’daki şeyhler ve kabile reisleri adına Tobruk Temsilciler Meclisi Başkanı Akile Salih, petrol satışından elde edilen gelirlerin Libyalılara adil bir şekilde dağıtılması için Rus bankasında yeni bir hesabın açılmasını teklif etti.⁹² Halit el-Mişri, st üste nc kez 2015 şikrat Anlaşması uyarınca oluşturulan Libya Devlet Yüksek Kurulu’na Başkan olarak seçildi. Seçimlerden sonra konuşan el-Mişri, gazetecilere verdiği demeçte, Hafter’in petrol üretimini yeniden açmak ve yabancı bir bankaya gelir olarak yatırması da dahil olmak üzere ihracat ablukasını sona erdirmek için Libya’nın yararına olmayacak tüm nerileri reddettiklerini açıkladı.⁹³ Sosyal medyada yayılan görüntülerde Libya’nın Sirte kentine Rus Wagner paralı askerleri tarafından kullanılan Pantsir-S1 hava savunma sistemlerinin sevk edildiği görüldü. Libya’da çatışmaların şiddeti azalmış gibi görünse de taraflar muhtemel yeni çatışma bölgelerine mühimmat taşımaya devam etmektedir.⁹⁴

• Tunus:

Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said, Libya Maliye Bakanı Faraj Bumatarı ile yatırımlar ve ticari ortaklıklar hususunda çeşitli alanlarda görüşmeler gerçekleştirdi.⁹⁵ Tunus’un güneydoğusunda kalan Tatavin Vilayeti ile ilgili açıklama yapan Cumhurbaşkanı Said, bu dış müdahalelerden duydukları rahatsızlıklara değindi. Tatavin bölgesinde işsizlik problemi ve 2017’de imzalanan anlaşmaların yerine getirilmediği gerekçesiyle protestolar gerçekleştirilmektedir. Protestoların meşru olduğunu ve barışçıl olduğu sürece protestocuların bu haklarına her zaman sahip olacaklarını belirten Said, bölge halkının temsilcileri ile de görüşmeye hazır olduğunun altını çizdi.⁹⁶ Tunus Milli Savunma Bakanlığı cuma günü yaptığı açıklamada, Ulusal Ordu’nun, topraklarının bütünlüğünü korumak için her türlü girişimde bulunmaya hazır olduğunu; cumhuriyet rejimini ve kurumlarını koruyacağını açıkladı. Remada, Tatavin valiliğinde geçtiğimiz hafta içinde kaydedilen gerilimin ardından Bakanlık; Tunus ve genel olarak

bölgenin karşı karşıya olduğu hassas ve kritik dönem göz önüne alındığında ulusal çıkarlara öncelik verilmesini talep ederek tüm aktörleri sükunete davet etti.⁹⁷ Son olarak; dört parlamento grubu Meclis Başkanı Gannuşi'den güven oyunu çekmeye hazırlanmaktadır. Demokratik gruba (Demokratik Akım ve Echaab Hareketi) ek olarak, Ulusal Reform blokları, Tahya Tounes ve Al-Vatan'ın da destek vereceği bildirildi.⁹⁸

• Cezayir:

Cezayir Ulusal Ekonomik ve Sosyal Konsey Başkanı Rédha Tir ile yapılan röportajda, ekonominin yapısal reformlara ihtiyaç duyduğunun ve dijitalleşme adımlarının da acilen atılması gerekliliğinin altı çizildi. Pandemiden kaynaklı olarak ortaya çıkan küresel ekonomik durgunluğun yanı sıra petrol fiyatlarının da bütçe için planlanan 55 dolar seviyesinin altında seyretmesinden dolayı ekonomik sıkıntılar yaşayan Cezayir; devlet bütçesinin reformunu ve bütçenin yapılandırılmasını içeren bir çeşitlendirme politikası uygulayarak yeni ekonomik duruma uyum sağlamaya çalışmaktadır.⁹⁹ Salı günü Cumhurbaşkanı Abdülmecit Tebbun, Tinduf eyaletindeki Ghar-Djebilet demir madeninin ve Bejaia eyaletindeki Çinko madenlerinin çıkarılmasına yönelik adımlar atılmasını söyledi.¹⁰⁰ Cezayir dışişleri bakanı Sabri Boukadum ülkesinin Libya krizini diyalog yoluyla çözme ve ülke topraklarının bütünlüğünü koruma konusundaki istekliliğini ifade etti. Boukadoum, Cezayir'in toprak bütünlüğü ve Libyalıların özgür seçimleri açısından Libya'ya en kısa sürede barış ve istikrarın geri dönmesini beklediğini söyledi.¹⁰¹ Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, Libya'daki işlerin Fayiz es-Serrac başkanlığındaki Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti'ni (UMH) aştığını söyleyerek, ülkedeki kurumların tüm Libyalıları temsil etmesini, ulusal toplumu kurmak için seçimlere gidilmesini ve yeni bir başkan seçilmesi gerektiğini ifade etti. Fransa 24 kanalına verdiği yaptığı röportajda, kabileler ve diğer kurumlarla Libya halkına danışmak ve geçiş kurumları aracılığıyla seçimler düzenlemek gerektiğini dile getirerek, "Libya'nın tüm bölgeleri arasındaki dengeyi göz önünde bulundurarak, tüm Libyalıları temsil eden kurumlar sağlamalıyız. Başkan ve iki yardımcısını seçmek üzere seçimler düzenlemeliyiz. Mevcut hükümet bu kurumlardan biri, ama işler onu aştı" dedi.¹⁰²

• Fas:

Fas askeri sanayiye geliştirmek için yeni adımlar atmaktadır. Krallık askeri ekipmanların üretimi ve ihracatı için lisans vermeye karar verdi. Pazartesi günü, Fas Kralı VI. Muhammed'in başkanlığında Bakanlar Konseyi'nde savunma bütçesinin artırılması ve yerli silahların üretimi konusunda alınan yeni kararlar açıklandı.¹⁰³ Fas Dışişleri Bakanı Nasser Bourita, BM Güvenlik Konseyi'nin sanal toplantısında Libya'ya tekrar dış müdahaleyi kınadı. Çatışmanın çözümü askeri olmaktan ziyade politik çözümde bulunmalı ve siyasi çözümde ısrarcı olmalıyız açıklamalarında bulunan Bourita, çözümün Libyalıların kendisinden gelmesi ve Libya'nın

birliğini, toprak bütünlüğünü ve ulusal egemenliğini garanti edilmesinin gerekliliğini de ifade etti.¹⁰⁴ VI. Kral Muhammed, Cezayir'e yeni bir büyükelçi atadı. Yeni büyükelçi 1959 yılında Meknes'de doğan Ait Ouali, Lahcen Abdelkhalek'in yerini aldı. Diplomat felsefe alanında lisans derecesine sahiptir. Mısır'da doktora derecesini aldıktan sonra diplomatlık kariyerine başladı. Ait Ouali ayrıca 2006-2011 yılları arasında Bahreyn büyükelçisi ve 2011'den beri BAE büyükelçisi olarak hizmet verdi.¹⁰⁵

• Mısır:

ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo Mısır'ı, ABD vatandaşlarını taciz etmeyi durdurmaya çağırırdı. Uyarı, Mısır hapishanesinde yaklaşık 500 gün geçiren ABD-Mısır çifte vatandaşlığı olan Mohamed Amashah'ın serbest bırakılmasından kısa bir süre sonra geldi. Amashah, sosyal medyayı kötüye kullandığı ve bir terör grubuna yardım ettiği iddiasıyla, Tahrir Meydanı'nda "Tüm siyasi mahkumlar için özgürlük" ibaresini imzaladığı için tutuklandı.¹⁰⁶

Mısır ordusu, Libya sınırına yakın batı bölgesinde, 'Kararlı 2020' adlı askeri bir tatbikat başlattı. Mısır'ın askeri tatbikatı, Türk donanmasının Doğu Akdeniz'deki Libya kıyılarında geniş kapsamlı deniz tatbikatları yapacağını açıklamasının ardından geldi.¹⁰⁷

Mısır Sulama Bakanlığı, Etiyopya'nın Rönesans Barajı konusundaki 'sert' tutumunu sürdürmesinin, baraj ile ilgili bir anlaşmaya varma şansını azalttığını açıkladı. Bakanlık tarafından yapılan açıklamada, "Etiyopya'nın, anlaşmanın Mısır için çok önemli olan teknik ve yasal bölümlerine ilişkin sert tutumunun sürdürmesi anlaşmaya varma şansını azaltır" denildi.¹⁰⁸

Mısır'da parlamentoda yapılan müzakereler sonucu kamu ve özel sektör çalışanlarının maaşlarında bir yıl boyunca yüzde bir oranında kesinti yapılması kararı alındı.¹⁰⁹

■ ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli:

Brezilya'nın Petrobras'a şirketine ait ülkenin günlük 330.000 kapasiteli 2. Büyük rafinerisinin satışı için, Abu Dabi'nin yatırım fonu Mubadala Investment Co. ile özel görüşmelerde bulunacağını bildirildi. Daha önce Hindistan'ın Essar Grubu ve Çin'in Sinopec ile görüşmeler yapıldı.¹¹⁰ Ayrıca, Norveç'in BW Offshore ve DBO Energy, Petrobras'ın açık deniz Golfinho petrol sahaları için teklif vermesi beklenmektedir. 15.000 varil/gün petrol ve 750.000 cm/gün gaz üretimi ile Golfinho, Petrobras'ın şu anda blokta sahip olduğu en büyük üretim varlıkları arasında yer almaktadır.¹¹¹

OPEC ve OPEC + arz edilen piyasaları yeniden dengelemek amacıyla temmuz ayında var olan üretim kesintilerini uzatmayı kabul etti. Kesintilerin piyasadan ~%10 alması beklenmektedir.

Ancak, devam eden üretim kesintileri toparlanan Çin ve Kuzey Asya gibi önemli müşterilerin talep ettiği Urals ve Arap Light petrolünün yetersiz kaldığını gözükmemektedir.¹¹²

• **Türkiye:**

Yüzer elektrik jeneratörleri filosu işleten Karadeniz Holding, Libya'ya teknik bir ekip göndermeyi ve 30 gün içinde batı Libya'ya güç sağlamaya başlayabileceği bildirildi. Şirketin Tripoli West, el-Khoms ve Misrata limanlarından güç sağlayabildiğini belirtilmektedir.¹¹³

• **Ortadoğu:**

Libya Ulusal Petrol Şirketi (NOC) yaptığı açıklamada, ülkenin doğusundaki en büyük kapasiteli petrol limanı Sidra'da büyük bir ham petrol taşıma tanker gemisine yükleme yapılmaya çalışıldığı ancak gayrimeşru silahlı güçlerin lideri Halife Hafter'e bağlı "Petrol Tesisleri Muhafızları" isimli silahlı gruba bağlı unsurların bu işlemi engellediğini bildirdi.¹¹⁴ Ayrıca, Libya'nın Es Sider limanını işleten Waha Oil Company, 10 Temmuz'da Kriti Bastion Aframax tankerine 730.000 varil ham petrol yükleme yapacağını bildirdi. NOC tarafından Es Sider petrol limanında mücbir sebepleri kaldırmak için verilen talimatlara göre, Waha şirketi Es Sider limanındaki tüm departmanlarının çalıştığını ve Liberya bayrağı taşıyan, 730.000 varil ham petrol içeren ve İtalya'ya giden Kristi tankerinin dolum işlemlerini gerçekleştirdiğini bildirdi.¹¹⁵

Libya Ulusal Petrol Şirketi (NOC), 17 Ocak sonrası muhalif güçlerin zoruyla üretimi durdurdu. Bu durum üretimde kalıcı bir hasara yol açacağı düşünülmektedir. Bu yılın başında, NOC günde ortalama 1,22 milyon varil üretim gerçekleştirdi ve üretimi 2024 yılına kadar günde 2,1 milyon varile çıkarmayı planlamaktadır. Ancak, üretimin yılda 650.000 varil düşeceğini tahmin edilmektedir.¹¹⁶ Temmuz ihracatı, Libya'nın haziran ayı boyunca 1.8 milyon varil ham petrole oranla azalmış durumda. Şu anda, ülkedeki petrol üretimi günde yaklaşık 100.000 varil (bpd)'dir.¹¹⁷

Yemen'in petrol zengini bölgelerinin kontrolünü güvence altına almak isteyen Suudi Arabistan, kendisine bağlı parlamentonun oturumlarını Yemen'in başkenti dışında tutarak Yemen'in meşru parlamentosunu görmezden gelmeye çalışmaktadır.¹¹⁸

2030'a kadar Saudi Aramco, dünyanın ilk üç doğal gaz üreticisi ve gaz ihracatçısı içerisinde olmayı planlıyor. Gelecekteki küresel ve yerel enerji talebini karşılamak için, Şirket'in gaz üretiminin önümüzdeki on yılda günde 23 milyar scfd ile iki katına çıkması beklenmektedir.¹¹⁹

İran, İsfahan şehrindeki Natanz'ın hasarlı nükleer tesisinin binasını genişletme çalışmaları kapsamında yeniden inşa edeceğini açıkladı, ülkenin Atom Enerjisi Örgütü tarafından yapılan

açıklamada meydana gelen olayın bir sonucu olarak komplekste herhangi bir kayıp olmadığını ve zenginleştirme operasyonlarının normal bir şekilde devam ettiği bildirildi.¹²⁰

İran'ın depolama tankları ve gemileri, ihracattaki düşüş ve koronavirüs pandemisinin neden olduğu rafineri işletmesi kesintileri nedeniyle neredeyse tamamen dolu olduğundan, ham petrol üretimini son kırk yıldaki en düşük seviyeye indirdi. FGE Energy'ye göre, toplam karasal ham petrol stokları, Ocak ayında 15 milyon varilden Nisan ayında 54 milyon varile ve Haziran ayında 63 milyon varile yükseldi.¹²¹ İran'ın Haziran 2020'de günde 273.000 varil petrol ihraç ettiği tahmin edilmektedir.¹²²

Ulusal İran Gaz Şirketi açıklamada, İran'ın gaz üretim kapasitesinin günde bir milyar metreküpü aştığını duyurdu. Haziran ayının ortalarında, İran günde ortalama 674 milyon metreküp doğal gaz üretimi olduğunu bildirdi. İran da günlük ortalama doğal gaz üretiminin 650 mcm/gün civarında ve ülkenin gaz tüketiminin şu anda 540 mcm/gün oranlarında seyretmektedir.¹²³

OPEC üyesi Cezayir, enerji gelirindeki düşüşün ardından mali baskı ile karşı karşıya kalarak, petrol ve doğal gaza olan bağımlılığı azaltmak ve özel sektöre daha büyük bir rol vermek için yeni bir ekonomik plan başlatacağını duyurdu.¹²⁴

Irak Elektrik Bakanlığı, başkent Bağdat ile Orta Fırat illeri arasında dağıtılan Japon JICA kredisi altında dört dönüşüm istasyonu (400 ve 132 kV kapasiteli olmak üzere) inşa etmek için LINXON şirketi ile bir sözleşme imzaladı. Söz konusu sözleşme, dört trafo istasyonu projesi Bağdat'taki Bob Al Sham, Diwaniyah Valiliği'ndeki Diwaniyah'ın batısında Kut'un merkezini ve Kutsal Kербela Valiliği'ndeki Husseiniya bölgesini kapsamaktadır.¹²⁵

Mısır Eğitim ve Teknik Eğitim Bakanlığı, 2020 akademik yılı için nükleer enerji teknolojisi (Daba - Matrouh Valiliği şehrinde) ileri teknik okuluna kaydolmak üzere yeni bir öğrenci grubunu kabul edeceğini açıkladı.¹²⁶

Ürdün Enerji Bakanlığı yaptığı açıklamada, Krallığın önümüzdeki iki gün içinde Irak'tan ham petrolü ithal etmeye devam edeceğini bildirdi. Irak, petrol fiyatları varil başına 20 doların altına düştükten sonra Ürdün'e petrol ihracatını askıya aldı.¹²⁷

Cezayir Enerji Bakanı, Sonatrach'ın CEO'su ve İtalyan Eni'nin CEO'su Cezayir'deki faaliyetleri görüşmek için bir araya geldi. Eni ve Sonatrach, Berkine Havzası'ndaki Rebaa Nord ve Menzel Ledjmet Est üretim alanlarını birbirine bağlayan gaz boru hattı inşaatının son tamamlanmasını inceledi. Taraflar ayrıca Sonatrach ve Eni tarafından işletilen üretim sahalarında güneş enerjisi üretimi için tesislerin kurulum ve yönetimini de görüştü. Ayrıca, Kuzey Berkine Bloklarının upstream gaz pazarlaması ve 2020-21 yılı için İtalya'daki gaz ithalat sözleşmesinin ticari koşulları için anlaşmaya vardıklarını bildirdi.¹²⁸ Ayrıca, Eni CEO'su ile

Libya'nın UHM hükümeti yetkilileri ile de görüşme gerçekleştirdi. Libya'nın en büyük yabancı petrol ve gaz üreticisi olan Eni, NOC ile ülkenin gelişmemiş Batı ve Kuzey bölgelerini odaklanarak, Bouri petrol sahasının muhtemel gelişimini değerlendirme aşamasında olduğunu açıkladı.¹²⁹

KAYNAKÇA

- ¹ <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/russia-china-veto-extending-cross-border-aid-to-syria/1903041>
- ² <https://www.voanews.com/middle-east/un-russia-fails-push-through-syria-resolution-cutting-aid-access>
- ³ <https://www.syriahr.com/en/174492/>
- ⁴ <https://tr.euronews.com/2020/07/10/ap-genel-kurulu-turkiye-deki-suriyeli-s-g-nmac-lar-icin-485-milyon-euroluk-ek-yard-m-onayl>
- ⁵ <https://www.middleeasteye.net/news/iran-syria-sign-deal-bolster-damascus-air-defences-and-counter-us-pressure>
- ⁶ <https://www.syriahr.com/en/173565/>
- ⁷ <https://www.middleeastmonitor.com/20200706-worlds-largest-drug-haul-was-shipped-by-assad-regime-not-daesh/>
- ⁸ <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/chemical-weapons-watchdog-tells-assad-to-lay-down-arms/1905329>
- ⁹ <https://ahvalnews.com/tr/suriye/dsg-komutani-mazlum-kobane-abd-centcom-komutani-mckenzie-ile-gorustu>
- ¹⁰ <https://english.alaraby.co.uk/english/news/2020/7/8/russias-commander-in-syria-meets-kurdish-sdf-leader>
- ¹¹ <https://www.dailysabah.com/politics/700-people-died-in-yppgpk-controlled-camps-for-daesh-families-un-says/news>
- ¹² <https://turkish.aawsat.com/home/article/2379801/el-hol-kamp%C4%B1nda-g%C3%B6steriler-ve-%C5%9Fiddet-eylemleri-patlak-verdi>
- ¹³ <https://www.kurdistan24.net/tr/news/8afe5a17-3665-4b52-b55a-f3c4ca7d1641>
- ¹⁴ <https://www.nerinaazad.org/tr/news/kurdistan/rojawa/enksden-pydye-suclama-uluslararası-devletlere-rojava-cagrisi>
- ¹⁵ <https://uk.reuters.com/article/uk-health-coronavirus-syria-northwest/first-coronavirus-case-confirmed-in-syrias-northwest-aid-groups-idUKKBN24A31W>

- 16 <https://uk.reuters.com/article/uk-syria-security-un-warcrimes/syrian-russian-airstrikes-in-idlib-amount-to-war-crimes-as-do-jihadist-attacks-u-n-idUKKBN2481LK>
- 17 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2383186/deaş-tehlikesinin-sürdüğü-irak'ta-musul'un-kurtuluşu-kutlandı>
- 18 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2379816/washington-irak'taki-abd-güçlerinin-çekilmesi-deaş'la-mücadeleye-bağlı>
- 19 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/120720202>
- 20 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irakta-bir-milletvekili-koronavirus-nedeniyle-hayatini-kaybetti-/1906221>
- 21 <https://www.kurdistan24.net/tr/news/5f19b322-1f0d-4526-a46d-700f253aa766>
- 22 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irakli-guvenlik-uzmani-hisam-hasimi-silahlisaldiri-sonucoldu/1901814>
- 23 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2380046/abd-iraklı-siyaset-ve-güvenlik-uzmanı-el-haşiminin-öldürülmesini-kınadı>
- 24 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2380156/irak-başbakanı'ndan-haşimi-suikastçılarını-yakalama-sözü>
- 25 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2377896/mukteda-es-sadr-ha%C5%9Fimi-suikast%C4%B1-cezas%C4%B1z-kalmamal%C4%B1>
- 26 <https://www.middleeastmonitor.com/20200707-iraq-security-expert-shot-20-times-in-baghdad/>
- 27 <https://www.kurdistan24.net/tr/news/1ef91a6d-d00a-43d5-b42c-2529e2b1be76>
- 28 <https://www.kurdistan24.net/tr/news/9752a406-3e74-441d-811a-46b7b049415a>
- 29 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2381766/irak-ordusundan-dea%C5%9F%E2%80%99-nokta-operasyonu>
- 30 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/11072020>
- 31 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/110720201>
- 32 <https://gds.gov.iq/cabinet-approves-draft-pension-law-for-health-workers-who-die-from-covid-19-while-performing-frontline-work/>
- 33 <https://gds.gov.iq/cabinet-approves-draft-pension-law-for-health-workers-who-die-from-covid-19-while-performing-frontline-work/>
- 34 <https://www.kurdistan24.net/tr/news/eb0ccec7-8d08-48d9-8239-ea148b148c64>
- 35 <https://www.kurdistan24.net/tr/news/2e158943-aa97-4436-b2c2-786d3ddfb973>

- 36 <https://www.thenational.ae/world/mena/coronavirus-iraq-permits-nationals-to-travel-abroad-1.1047130>
- 37 <https://www.rudaw.net/arabic/middleeast/iraq/0607202012>
- 38 <http://turkmenelihaber.net/turkmeneli/item/17827-kerkuklu-turkmen-ve-araplar-pesmerge-nin-kente-geri-getirilmesini-istemiyor.html>
- 39 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1125860981118605&id=523275694710473
- 40 <https://www.facebook.com/arshedalsalihi/videos/869299870246341>
- 41 <https://www.facebook.com/arshedalsalihi/posts/3426770754023234>
- 42 <http://turkmenelihaber.net/irak/item/17963-diyale-valisi-nden-irak-in-kahramanlari-operasyonu-aciklmasi.html>
- 43 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irakta-hasdi-sabi-turkmen-gucune-saldiri-3-olu-3-yarali/1907131>
- 44 <http://turkmenelihaber.net/turkmeneli/item/17958-kerkuk-te-86-kisiye-daha-koronavirus-tanisi-konuldu-5-kisi-vefat-etti.html>
- 45 http://drawmedia.net/page_detail?smart-id=6274
- 46 <https://www.snurmedia.com/all-details.aspx?jimore=42541>
- 47 <https://www.snurmedia.com/all-details.aspx?jimore=42556>
- 48 <http://speemedia.com/dreja.aspx?=hewal&jmore=91946&Jor=1>
- 49 http://drawmedia.net/page_detail?smart-id=6251
- 50 <https://www.kurdistan24.net/so/default>
- 51 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/100720202>
- 52 <http://www.basnews.com/so/babat/617689>
- 53 <https://www.middleeastmonitor.com/20200707-20-saudi-suspects-in-khashoggi-murder-added-to-new-uk-sanctions-list/>
- 54 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suudi-arabistan-kanadaya-siginan-eski-istihbarat-gorevlisinin-iadesini-istiyor/1901714>
- 55 <https://www.trtworld.com/magazine/saudi-crown-prince-prepares-new-charges-against-mohammed-bin-nayef-37911>
- 56 <https://www.ibtimes.com.au/uk-set-resume-saudi-arms-sales-despite-yemen-concerns-1594345>
- 57 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/uluslararasi-af-orgutunden-ingilterenin-suudi-arabistana-silah-satis-kararina-tepki/1905380>

- 58 <https://www.middleeastmonitor.com/20200708-uk-keen-to-boost-arms-sales-to-saudi-says-government-minister/>
- 59 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/twitter-bae-destekli-sahte-orta-dogu-uzmanlarinin-hesaplarini-kapatti/1901875>
- 60 <https://www.foxnews.com/world/uae-holding-up-gulf-deal-end-qatar-blockade-protect-us-interests>
- 61 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/qatar-s-emir-meets-unga-president-elect/1904279>
- 62 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/katar-bolge-de-baris-surecinin-sekteye-ugramasinin-sebebi-israil/1901835>
- 63 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/katar-disisleri-bakani-al-sani-libya-krizinin-tek-cozum-yolu-mesru-hukumeti-desteklemek/1904268>
- 64 <https://www.middleeastmonitor.com/20200709-qatar-invests-e25bn-in-germany/>
- 65 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2907943&Language=en>
- 66 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2908314&Language=en>
- 67 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2905590&Language=en>
- 68 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2905517&Language=en>
- 69 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2905418&Language=en>
- 70 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2906779&Language=en>
- 71 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2905635&Language=en>
- 72 <https://omannews.gov.om/NewsDescription/ArtMID/392/ArticleID/15977/1318-More-Attract-Covid-19-Health-Ministry>
- 73 <https://timesofoman.com/article/3016884/oman/government/oman-ranked-fifth-safest-country-worldwide>
- 74 <https://www.aa.com.tr/tr/ayasofya-camii/umman-muftusunden-turk-halkina-ayasofya-tebrigi/1908312>
- 75 <https://www.middleeastmonitor.com/20200709-bahrain-convicts-5-officials-4-banks-in-money-laundering-case/>
- 76 <https://www.bna.bh/en/BahrainUSsignletterofagreementtoenhanceantiterrorcooperation.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDhm6Cfx8G5rkUIksSmdRIfM%3d>
- 77 <https://www.bna.bh/en/BahrainU.S.agreetoextendtouristvisavalidityto10years.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDrcQ%2fRpFyWabKKmDaYD6Kwl%3d>

- ⁷⁸ <https://www.bna.bh/en/HRHCrownPrincesendscableofcondolencestothePresidentoftheUAEandCrownPrinceofAbuDhabi.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDum0pPDnzHY1affW3XEAR54%3d>
- ⁷⁹ <https://www.bna.bh/en/HRHPremiercondoleswithUAEPresidentAbuDhabiCrownPrince.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDtqXk1zL4WDccskFNQCwSw0%3d>
- ⁸⁰ <https://www.bna.bh/en/HMKingcondoleswithSaudiKing.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDoy9Hj%2bh9XfuyF5fxjnKcaY%3d>
- ⁸¹ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ingilterede-yemen-protestosu-/1900642>
- ⁸² <https://www.middleeastmonitor.com/20200708-pompeo-says-us-seized-iranian-weapons-on-way-to-houthi-rebels-in-yemen/>
- ⁸³ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-yemendeki-husilere-silah-gonderdigi-iddialarini-reddetti/1904700>
- ⁸⁴ <https://www.middleeastmonitor.com/20200709-houthi-sources-us-charity-sent-weapons-to-yemen/>
- ⁸⁵ <https://www.middleeastmonitor.com/20200707-unhcr-13-of-yemenis-displaced-by-war/>
- ⁸⁶ <https://www.middleeastmonitor.com/20200708-ocha-men-make-up-76-of-covid-19-cases-in-yemen/>
- ⁸⁷ <https://www.middleeastmonitor.com/20200711-oxfam-remittances-dropped-by-80-in-yemen/>
- ⁸⁸ <https://www.middleeastmonitor.com/20200709-world-bank-pledges-50m-to-tackle-covid-19-locusts-in-yemen/>
- ⁸⁹ <https://coronavirus.jhu.edu/map.html>
- ⁹⁰ <https://www.facebook.com/usembassytripoli/photos/a.241731185889960/3324009520995429/>
- ⁹¹ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/hafter-libya-ekonomisinin-can-damari-petrol-uretimini-kesmeye-devam-edecek/1907493>
- ⁹² <https://tr.sputniknews.com/afrika/202007041042386789-tobruk-meclisi-baskani-salih-petrol-satisindan-elde-edilen-gelirler-icin-hesap-rus-bankasinda/>
- ⁹³ <https://www.libyaobserver.ly/news/head-libyan-high-council-state-elected-third-term>
- ⁹⁴ <https://www.defenceturk.net/rus-wagner-grubu-libya-sirteye-pantsir-s1-hava-savunma-sistemi-sevk-etti>
- ⁹⁵ <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/libya-and-tunisia-discuss-activation-'joint-economic-projects'>
- ⁹⁶ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunusun-libya-sinirinda-bir-gencin-oldurulmesine-yonelik-tepkiler-suruyor/1907340>

- ⁹⁷ <https://www.tap.info.tn/en/Portal-Politics/12869709—the-army-a-bulwark>
- ⁹⁸ <https://www.tap.info.tn/en/Portal-Politics/12873387-four-parliamentary>
- ⁹⁹ <http://www.dzairworld.com/redha-tir-lalgerie-naura-pas-recours-a-lendettement-exterieur/>
- ¹⁰⁰ <https://allafrica.com/stories/202007080210.html>
- ¹⁰¹ <https://www.aa.com.tr/en/africa/algeria-opposes-libya-s-division/1907015>
- ¹⁰² <https://turkish.aawsat.com/home/article/2373366/cezayir-cumhurbaşkanı-libya'da-işler-umh'yi-aştı-ve-ülkedeki-kurumlar-tüm>
- ¹⁰³ <https://thearabweekly.com/morocco-makes-new-steps-towards-developing-military-industry>
- ¹⁰⁴ <https://www.morocoworldnews.com/2020/07/308961/morocco-denounces-foreign-intervention-in-libya-at-un-security-council/>
- ¹⁰⁵ <https://www.morocoworldnews.com/2020/07/308239/king-mohammed-vi-appoints-19-new-moroccan-ambassadors/>
- ¹⁰⁶ <https://www.middleeastmonitor.com/20200709-pompeo-to-egypt-stop-harassing-us-citizens/>
- ¹⁰⁷ <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/374091/Egypt/Politics-/Egyptian-army-conducts-Hasm—drills-in-western-mil.aspx>
- ¹⁰⁸ <https://www.middleeastmonitor.com/20200711-egypt-ethiopias-strict-stance-on-renaissance-dam-diminishes-chance-of-agreement/>
- ¹⁰⁹ <https://turkish.aawsat.com/home/article/2373386/mısır'da-salgınla-mücadele-için-çalışanların-maaşlarında-kesintiye-gidiliyor>
- ¹¹⁰ https://seekingalpha.com/news/3590227-mubadala-set-for-exclusive-talks-to-buy-major-petrobras-refinery?utm_source=thomsonreuters.com&utm_medium=referral
- ¹¹¹ https://seekingalpha.com/news/3590227-mubadala-set-for-exclusive-talks-to-buy-major-petrobras-refinery?utm_source=thomsonreuters.com&utm_medium=referral
- ¹¹² <https://oilprice.com/Energy/Crude-Oil/Crude-Oil-Shortages-Beginning-To-Bite-In-Key-Markets.html>
- ¹¹³ <https://www.reuters.com/article/us-libya-security-turkey-power/turkish-floating-power-plant-firm-aims-to-end-blackouts-in-west-libya-idUSKBN2481FK>
- ¹¹⁴ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/haftere-bagli-silahli-grup-sidra-limaninda-petrol-yuklemesini-engelledi/1903862>
- ¹¹⁵ <https://monitoring.bbc.co.uk/country/LBY?preview=true>
- ¹¹⁶ <https://noc.ly/index.php/en/new-4/6019-the-blockade-will-decline-libyan-oil-production-by-almost-half>

- ¹¹⁷ <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Libyas-Oil-Exports-Are-Set-To-Fall-Even-Further.html>
- ¹¹⁸ <https://www.mintpressnews.com/hoping-for-control-over-its-oil-saudi-arabia-is-trying-to-hijack-yemens-parliament/253841/>
- ¹¹⁹ <https://oglinks.news/saudi-aramco/news/to-build-an-international-natural-gas-business>
- ¹²⁰ <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2905318&language=en>
- ¹²¹ <https://www.reuters.com/article/us-iran-oil-storage/irans-oil-storage-almost-full-as-sanctions-and-pandemic-weigh-idUSKBN2481M3>
- ¹²² <https://en.mehrnews.com/news/160700/Iran-exports-273-000-bpd-of-crude-oil-in-June>
- ¹²³ <https://en.mehrnews.com/news/160630/Iran-s-gas-refinery-capacity-surpasses-1bn-mcm-d>
- ¹²⁴ <https://www.reuters.com/article/us-algeria-economy/algeria-prepares-new-plan-to-revive-economy-reduce-dependence-on-oil-idUSKBN24835C>
- ¹²⁵ <https://www.globaltenders.com/tenders-iraq/iraq-energy-power-electrical-tenders.php>
- ¹²⁶ <https://www.education-egypt.com/media/industry-news/>
- ¹²⁷ <https://oglinks.news/jordan/news/resume-import-iraqi-crude-oil-week-zawati>
- ¹²⁸ <https://www.eni.com/en-IT/media/press-release/2020/07/pr-meeting-ceo-sonatrach-eni-algeria.html>
- ¹²⁹ <https://www.reuters.com/article/eni-libya-idAFR1N2CT020>